

Διεκδίκηση αξίας ομολόγων - Γιατί κατά των τραπεζών?

Θεόδωρου Πέππα, Δικηγόρου Αθηνών

Με αφορμή την ενημέρωση που έχουμε για τη διεκδίκηση της απόδοσης της αρχικής αξίας των Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (Ο.Ε.Δ.), που προμηθεύτηκαν Έλληνες κατά το χρονικό διάστημα 2007-2012 πριν από την ημερομηνία απομείωσης της αξίας τους σε ποσοστό 53,5% και όσα έχουν δει το φως της δημοσιότητας σχετικά με το θέμα, θα ήθελα να σας παρουσιάσω, ορισμένες σκέψεις, μου, που ίσως συμβάλλουν στην υπεράσπιση των συμφερόντων του ευρέως πληθυσμού Ελλήνων κατόχων ομολόγων της επίδικης περιόδου που αγγίζουν περίπου τους 15.000, πανελληνίως.

Το επίμαχο τρίμηνο ή τετράμηνο, πριν από την διενέργεια του PSI, επενδυτικά σχήματα κυρίως του εξωτερικού, αγόρασαν Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, έχοντας τη βεβαιότητα ότι αυτά θα απομειωθούν εντός ολίγου στο 53,5% της αρχικής τους αξίας, σε τιμές κατώτερες του ποσοστού αυτού που έγγιζαν περίπου το 30% της αρχικής τους αξίας, τα ίδια δε πώλησαν μετά την απομείωση και έτσι βρέθηκαν με ποσοστό κέρδους 16% και πλέον ανά ομόλογο.

Το ίδιο διάστημα, η Ελληνική Πολιτεία και το Τραπεζικό σύστημα, απέκρυπταν συστηματικά από τον ευρύ πληθυσμό κατόχων ομολόγων, τη σημαντική αυτή πληροφορία, βεβαιώνοντας μάλιστα τους Έλληνες ότι δεν τίθεται θέμα απομείωσης της αξίας τους. Καθόσον μεν αφορά το Ελληνικό Δημόσιο, έχει το αδιαμφισβήτητο, τεράστιο μερίδιο ευθύνης για την υπόθεση αυτή, αφού δεν απέτρεψε με τις οφειλόμενες κατάλληλες πολιτικές διαχείρισης μιας τέτοιας εξέλιξης.

Δεν μπορούμε όμως να μην επισημάνουμε την ευθέως αντισυμβατική συμπεριφορά των εμπορικών Τραπεζών προς τους πελάτες τους, αφού το ομολογιακό δάνειο στο οποίο είχε στηρίξει σημαντικά έσοδα η Ελληνική Πολιτεία, είχε διατεθεί από το δίκτυο των εμπορικών τραπεζών ως αποταμιευτικό προϊόν και μόνον ως τέτοιο γινόταν αντιληπτό από τις παραδόσεις του τόπου μας. Οι συμπολίτες μας προέβησαν σε μια ουσιαστική κατά το επίμαχο διάστημα προσφορά ρευστότητας στην οικονομία της Πατρίδας αγοράζοντας ομόλογα συνολικής αξίας περίπου 2.000.000.000€, αντί να προβούν σε άλλες ενέργειες διασφάλισης των χρημάτων τους ή αντί να φυγαδεύσουν αυτά σε ξένες τράπεζες.

Έναντι τούτων λοιπόν των καλοπιστων συναλλασσομένων, οι τράπεζες επιφύλαξαν συμπεριφορά τουλάχιστον αντισυμβατική, αν όχι ευθέως αδικοπρακτική και ζημιογόνα.

Ετι έχουμε την άποψη ότι οι Τράπεζες ενέχονται αστικώς έναντι των ομολογιούχων για μια σειρά παραβιάσεων της νομοθεσίας που διέπει τη συμβατική σχέση που ιδρύεται από τη διάθεση των ομολόγων, μεταξύ δικαιούχου και τράπεζας, αλλά και αδικοπρακτικά. Κατά τα όσα έγιναν δεκτά από την πρόσφατη απόφαση του Αρείου Πάγου 1739/2013, κατά το άρθρο 914 του Α.Κ.: "Όποιος ζημιώσει άλλον, παράνομα και υπαίτια, έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει". Από τη διάταξη αυτή, συνδυαζόμενη με εκείνες των άρθρων 297, 298 και 330 ΑΚ προκύπτει ότι προϋποθέσεις της υποχρέωσης προς αποζημίωση, είναι: 1) ζημιόγonos συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη), 2) παράνομος χαρακτήρας της πράξεως ή παραλείψεως 3) υπαιτιότητα και 4) πρόσφορος αιτιώδης σύνδεσμος, μεταξύ ζημιογόνου συμπεριφοράς (νόμιμου λόγου ευθύνης) και αποτελέσματος (ζημίας). Στην έννοια της υπαιτιότητας περιλαμβάνεται ο δόλος και η αμέλεια (υπό τις διάφορες μορφές της). Η αμέλεια, ορισμός της οποίας δίδεται στο άρθρο 330 εδ. 2 του Α. Κ. (μη καταβολή της επιμέλειας που απαιτεί-

ται στις συναλλαγές), είναι αόριστη νομική έννοια, της οποίας απαιτείται εκάστοτε εξειδίκευση, με βάση και τα διδάγματα της κοινής πείρας. Όταν η ζημιόγonos συμπεριφορά συνίσταται σε υπαίτια παράλειψη, αμέλεια και εντεύθεν υποχρέωση αποζημίωσης υφίσταται, μόνον όταν υπήρχε υποχρέωση του υπαίτιου, προς ενέργεια της παραληφθείσης πράξεως, από το νόμο ή δικαιοπραξία ή την καλή πίστη κατά την κρατούσα κοινωνική αντίληψη και ιδία προηγούμενη συμπεριφορά του (υπαίτιου), από την οποία δημιουργήθηκε κατάσταση, επιβάλλουσα λήψη μέτρων προς αποτροπή του απειλούμενου κινδύνου (ΑΠ 1167/2004). Αιτιώδης δε συνάφεια υπάρχει όταν η πράξη ή η παράλειψη του ευθυνόμενου προσώπου, ήταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ικανή και μπορούσε αντικειμενικά να επιφέρει, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων και κατά την κοινή ανθρώπινη πείρα την προσγενομένη ζημία (ΑΠ 290/2009).

Στην προκειμένη περίπτωση, το δικαστήριο δέχθηκε την ύπαρξη αξίωσης πλήρους αποζημίωσης της κατόχου ομολογιακού προϊόντος ιδιωτικού κεφαλαίου διότι παρολες τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις των αρμοδίων υπαλλήλων της Τράπεζας περί της εγγυημένης αποδόσεως του προϊόντος, δεν της παραδόθηκαν οι όροι συναλλαγής και εν συνεχεία η τράπεζα ενημέρωσε την δικαιούχο ότι το προαναφερθέν ομόλογο δεν θα απέδιδε τόκο και ότι συνεπεία τούτου αυτό δεν θα είχε καμία απόδοση μέχρι τη λήξη του. Η ενάγουσα διαμαρτυρήθηκε και η τράπεζα αντέτεινε ότι σύμφωνα με έναν από τους όρους του ομολόγου, οι οποίοι όπως προαναφέρθηκε δεν της είχαν γνωστοποιηθεί, αν κατά την ημερομηνία λήξεως οποιουδήποτε τοκομεριδίου, το διατραπεζικό επιτόκιο Euribor του ευρώ εμφάνιζε απόκλιση από το προκαθορισμένο για την περίοδο του τοκομεριδίου αυτού όριο, τότε ο υποκείμενος τίτλος (ομόλογο) θα έπαυε εφεξής και μέχρι τη λήξη του να αποδίδει τόκους και ότι αυτό θα συνέβαινε ακόμα και αν καθ' όλη τη διάρκεια των επομένων περιόδων εκτοκισμού ο δείκτης Euribor βρισκόταν μέσα στα προκαθορισμένα για τις περιόδους αυτές όρια. Το δικαστήριο δεχθηκε ότι τον ανωτέρω ουσιωδέστατο όρο, ο οποίος καθιστούσε το επενδυτικό προϊόν ιδιαίτερα ριψοκίνδυνη επένδυση, δεν είχε γνωστοποιήσει στην ενάγουσα η Τράπεζα, από βαριά αμέλεια των αρμοδίων υπαλλήλων της (προστηθέντων αυτής). Ειδικότερα δέχθηκε το δικαστήριο ότι οι προστηθέντες υπάλληλοι της αρχικώς εναγομένης τράπεζας ενήργησαν πράγματι αμελώς, ήτοι δεν κατέβαλαν την επιμέλεια που ο μέσος συνετός εντολοδόχος, βάσει αντικειμενικών και αφηρημένων κριτηρίων, επιδεικνύει στον κύκλο των σχετικών υποχρεώσεων του έναντι του εντολέως, υφίσταται δε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της αμελούς συμπεριφοράς τους (προστηθέντων υπαλλήλων της αρχικώς εναγομένης) και της ως άνω ζημίας της εναγούσης, αφού αυτοί την διαβεβαίωσαν ότι το κεφάλαιο που επένδυσε (ενάγουσα) ήταν εγγυημένο κατά ποσοστό 100% κατά τη λήξη του.

Με βάση τα παραπάνω, θεωρούμε ότι η άσκηση των αξιώσεων των ομολογιούχων, στα Πολιτικά δικαστήρια, αποτελεί μια οδό ουσιαστικής επιδίωξης της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, την οποία με βάσιμο τρόπο μπορούν, να αξιώνουν οι Έλληνες, που αδικήθηκαν από πράξεις και παραλείψεις των Τραπεζών.